

2021

**Dernekler Bilgi Sistemi ve
Elektronik Sistemlerde
Derneklere İlişkin Bazı Hizmetlerin
Gelişime Açık Unsurları
Kısa Raporu**

CVILIS

Giriş

T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Daire Başkanlığı tarafından 2005 yılında kullanıma açılan e-Dernek Kurumsal Yazılımı üzerinde yapılan bakım-onarım çalışmalarının ardından Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS) adıyla yeni bir yazılım oluşturulmasına karar verilmiş ve ASP.NET MVC yazılım teknolojisiyle geliştirilen güncel sistem hayata geçirilmiştir. 2012 yılında geliştirilmeye başlanılan Dernekler Bilgi Sistemi (DERBİS) projesi yazılımı ile Sendikalar Bilgi Sistemi (SENBİS), Partiler Bilgi Sistemi (PARBİS) ve Proje Destek Sistemi (PRODES) ek modüllerinin geliştirmesi tamamlanmış; sistemin ayrıca MERNİS, MERSİS, TAKBİS, UYAP ve GİB portallarıyla entegrasyon güncellemeleri hedeflenmiştir.

DERBİS kullanıcı deneyimlerinden yola çıkarak hazırlanan bu kısa raporda hem sistemin hem de entegrasyon sağlanan uygulamaların gelişime açık yönleri ile hayatın doğal akışı içerisinde kolaylaştırıcı olacağı değerlendirilen genel önerilere yer verilmiştir.

Dernekler Bilgi Sistemi Kullanıcı Ara Yüzü

Deneyimlerine Dayalı Gelişime Açık Unsurlar

Ana Sayfa

DERBİS kullanıcı bilgileriyle ya da e-devlet kimlik doğrulaması sonrası giriş yapılan sistem ana sayfasının sağ orta kısmında yer alan “*Yaklaşan Şube Genel Kurulları*” kutucuğunda, şubesi bulunan derneklerin müteakip şube genel kurul toplantılarının düzenlenmesi gereken tarihler (ay ve yıl) görüntülenebilmektedir. Ne var ki gerek merkez gerekse şube kullanıcıları tarafından *yaklaşan merkez genel kurul tarihi* bilgisi görüntülenmemektedir.

Beyanname Sekmesi

Bilanço esasıyla defter tutan dernekler, yıllık dernek beyannamesinde banka hesap bilgilerini beyan etmekle birlikte işletme hesabı esasıyla defter tutan dernekler için banka hesap bilgisi talep edilmemektedir. Öte yandan bu sekmedeki banka hesap bilgileri, 31 Aralık itibarıyla bakiye bulunan hesaplar için değil, bakiyesi bulunmayan/kullanım dışı hesaplar için de beyan edilmekte olup giriş sırasında “*İlgili hesap dönemi sonu itibarıyla mevcudu bulunan banka hesap bilgilerinin girilmesi gerekmektedir.*” benzeri bir yönlendirici ifade yerleştirilmesi önerilmektedir.

Dernekler Bilgi Sistemi Kullanıcı Ara Yüzü

Deneyimlerine Dayalı Gelişime Açık Unsurlar

Bildirimler Sekmesi

Genel Kurul Sonuç Bildirimi Alt Sekmesi

- Genel Kurul Sonuç Bildirimi alt sekmesinde yer alan formda **zorunlu organların** asil ve yedek üye sayıları veri tabanından elde edilerek görüntülenebilmektedir. Ne var ki **zorunlu olmayan organlara** ilişkin bilgi veri tabanında yer almamakta olup DERBİS kullanıcısının beyanına tabi bırakılmıştır. Bu minvalde örneğin balotaj, disiplin, onur, etik kurulu gibi ihtiyari (zorunlu olmayan) organları bulunan derneklerde bu organ(lar)ın **mevcudiyeti ve üye sayısı bilgisinin** beyan ediliyor olması, organ üye sayısı kontrolünde aksaklığa mahal verebilecek niteliktedir.
- Genel Kurul Sonuç Bildirimi sırasında toplam üye sayısı, nümerik form yanıtı olarak DERBİS kullanıcısından temin edilmektedir. Bu haneye girilen yanıt, yalnızca ilgili teşkilata (şube veya merkez) kayıtlı üye sayısı ile uyuşturulmaktadır. Ne var ki genel kurul tarihi itibarıyla sistemde kayıtlı toplam **üye sayısının** otomatik işleme görüntülenmesi ve **kullanıcı müdahalesine kapalı olması** önerilmektedir. Zira bu durumun, bilhassa tüzüklerinde merkez genel kuruluna katılma hakkı tanınan şube üyelerinin, merkez genel kurul toplantısına katılım etkisi açısından aksaklıklara yol açabileceği değerlendirilmektedir.
- Öte yandan **üyelik karar tarihi** ile **organ seçimi yapılan genel kurul tarihi**, çapraz sorguya tabii tutulmadığından genel kurulda organa seçilen bir kişinin genel kurul tarihinden sonraki bir tarihte alınan yönetim kurulu kararıyla derneğe üye kaydı tamamlanarak sonrasında genel kurul toplantı sonuç bildirimini yapılması mümkün olmakta; böylelikle genel kurul tarihi itibarıyla üye olmayan kişinin genel kurulda organa seçilerek kamu otoritesine bildirilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu suiistimalin önlenmesi için üyelik karar tarihi ile genel kurul toplantı tarihinin çapraz doğrulamaya tabii tutulması önerilmektedir.

Dernekler Bilgi Sistemi Kullanıcı Ara Yüzü

Deneyimlerine Dayalı Gelişime Açık Unsurlar

Dernek İşlemleri Sekmesi

Dernek Üye İşlemleri Alt Sekmesi

- Aktif ve pasif dernek üyelerinin görüntülediği, yeni üye bildirim ile üyelik sonlanma bildirimini yapıldığı **Dernek Üye İşlemleri** alt sekmesinde merkez ve şubelerin birbirlerinin üye kayıtlarına erişmesi mümkün olmadığından bir kişinin merkezle birlikte bir(den fazla) şubede **mükerrer üyelik kaydının** oluşması söz konusu olabilmektedir. Kişisel verilerin korunması mevzuatı uyarınca diğer teşkilat birimlerinin üye kimlik bilgisine erişilemeyecek olsa da yeni üyelik kaydı esnasında gerçek kişiler için TC kimlik ve tüzel kişiler için vergi kimlik/kütük numarası ile veri tabanı çakışma sorgusu yapılarak kullanıcıya *“Bu kişinin başka bir teşkilat biriminizde üyelik kaydı bulunmaktadır.”* uyarısı sağlanması önerilmektedir.
- Yeni üyeliklerde xlsx/csv benzeri yapılandırılmış formatlarda dışarıdan **toplu içe aktarma (import)** özelliğinin desteklenebilmesinin yoğun üyelik işlemi olan dernekler için kolaylaştırıcı olacağı değerlendirilmektedir.
- **e-Devlet üzerinden istifa eden** üyeler için kullanıcı deneyimini kolaylaştıracak bir **bildirim yapılandırılmasının** aksaklıkları ortadan kaldırabilecek nitelikte olacağı değerlendirilmektedir.
- **Üyelik ve üyeliğin sonlanma tarihi** ile üye filtreleme özelliğinin, **Kayıtlı Üye Listesi** tablolarına entegre edilmesi, üye sayısı bakımından büyüklük arz eden dernekler için kolaylık sağlayacaktır. Tarih aralığı ve seçili tarihten öncesi/sonrası türü filtreleme özellikleri, derneklerin istatistiki yorumları açısından hızlı veri sağlanmasına olanak tanıyacaktır.

Dernekler Bilgi Sistemi Kullanıcı Ara Yüzü Deneyimlerine Dayalı Gelişime Açık Unsurlar

Dernek İşlemleri Sekmesi

Kurum Ana Sayfası Alt Sekmesi

- Yıllık dernek beyannamesi girişinin **1. Bölüm - Kuruluş Bilgileri** başlıklı kutusunda yer almasına karşın **Kurum Ana Sayfası** alt sekmesinin **Kuruluş Bilgileri** kutusunda MERSİS numarası yer almamaktadır.
- Sisteme kayıta zorunlu olmasına karşın **Açık Adres** kutusunda mahalle, dış kapı numarası ve UAVT kodu veri tabanından temin edilerek görüntülenememektedir.

e-Devlet Entegrasyonu ile İlgili Gelişime Açık Unsurlar

İçişleri Bakanlığı

Dernek Sorgulama Adımı

Tasfiye edilmiş/münfesih derneklere ilişkin bilgi yer almamaktadır. Anahtar sözcüklerle yapılan sorgulamalarda **münfesih derneklerin** de kuruluş ve fesih tarihleriyle birlikte **listelenebilmesi** önerilmektedir.

Dernek Üyeliği Sorgulama ve Sonlandırma Adımı

- Tasfiye edilmiş/münfesih derneklere üyelik bilgisi yer almamakta; ancak bu derneklerin **fesih tarihleri** (kişinin organ üyeliği/üyelik sona erme tarihi) görüntülenmemektedir.
- Onursal üyelerin üyelik durumu “**Üye**” olarak (asil üyelerle farksız) görüntülenmektedir; ne var ki bu kişilerin genel kurulda oy kullanma hakkı bulunmadığından statünün “**Onursal**” olarak görüntülenmesinin daha sağlıklı olacağı değerlendirilmektedir.

Genel Öneriler

Dijitalleşme

- Yıllık açılış/kapanış ya da ara tasdiki yapılmayan karar, evrak kayıt, işletme hesabı ve üye kayıt defterlerinin sistem üzerinden yapılacak bir geliştirmeyle çevrimiçi olarak onaylatılmasının kolaylaştırıcı olacağı değerlendirilmektedir. Sayfa sayısı girişi ile oluşturulabilecek **onaylı defter görüntüleri**, pdf ile dışa aktarılarak sayfa numaralı ve mühür görselli basılarak kullanıma hazır olabilecektir.
- DERBİS nezdinde dernek genel kurulları için güncel aktif üye listesinden gerçek kişi ve temsilcileriyle birlikte tüzel kişi listelemesi yapılabilen ve kimlik numarası, üye adı, temsilci adı, imza boşluğu haneleri bulunan **Hazirun Listesi Oluşturma** adımının hayata geçirilmesinin koruyucu nitelikte olacağı değerlendirilmektedir.

Entegrasyon

Dernek merkezlerinin MERSİS numaraları yer almasına karşın dernek şubelerine MERSİS numarası atanmamış olması, iktisadi işletme kuruluşu ya da değişikliği gerçekleştirecek dernek şubeleri açısından zorlayıcı nitelikte olduğundan **MERSİS'te dernek şubelerinin** kütük numarası ve unvanı ile sorgulama yapılabilmesi önerilmektedir.

**Dernekler Bilgi Sistemi ve Elektronik Sistemlerde
Derneklere İlişkin Bazı Hizmetlerin Gelişime Açık Unsurları
Kısa Raporu
Ekim 2021**

Yayımlayan:

CVILIS Türkiye & Sivil Toplumda Kurumsal Yönetim ve Derecelendirme Derneği

Hazırlayan:

Aras Onur

İletişim

CVILIS Türkiye

Cinnah Cad. 37/14
Çankaya Ankara

www.cvilis.com
cvilis@cvilis.com

CVILIS

